SØSPORTENS SIKKERHEDSRÅD



Værd at vide om lov & ret på vandet

SØENS ELEMENTÆRE FÆRDSELSREGLER

WWW.SOESPORT.DK



Sejlende har pligt til at hjælpe nødstedte på søen. Det betyder, at sejlere bør kende søens nødsignaler og nogle af de andre signaler fra den internationale signalbog (se afsnittet om signaler på side 11 samt bagsiden).

Det er forbudt at fortøje i sømærker.

Fritidsbåde, der udlejes, skal være godkendt af Søfartsstyrelsen og opfylde Styrelsens forskrifter for sprog, motor, udrustning etc. (Jvf. Søfartsstyrelsen seneste tekniske forskrift om fritidsfartøjer). Dette gælder også joller, der følger med et lejet fritidshus.

Fritidssejlads er ikke lovløs sejlads

I danske farvande må enhver sejle med et fritidsfartøj under 15 meters længde uden at skulle have tilladelse til det fra nogen myndighed og uden at aflægge nogen form for prøve.
Undtaget fra dette er dog planende fritidsfartøjer (speedbåde), for hvilke der gælder specielle regler.
Denne frihed til at sejle får mange til at tro, at der ikke gælder love og regler for fritidssejlads. Men det gør der! Den almindelige sølovgivning og de særlige bestemmelser for sejlads gælder ikke kun for handelsskibe og andre former for erhvervstrafik; de gælder også for selv den mindste båd og jolle.
Disse love og bestemmelser handler blandt andet om ansvar, erstatning, færdsel og hensyn til andre – og de svarer til de regler, vi er omfattet af, når vi færdes på land.

Hvem har ansvaret?

I enhver båd skal der være en fører, som er ansvarlig for sejladsen og de ombordværendes sikkerhed.
Hvis der sker en skade eller ulykke, kan ejeren eller føreren af en indblandet båd blive gjort erstatningspligtig for ulykken, og føreren kan straffes for overtrædelse af de bestemmelser, som ikke er blevet overholdt. Selv dét at udvise dårligt sømandskab kan være en lovovertrædelse – så det er ikke ligegyldigt, hvem der er den ansvarlige fører af en fritidsbåd.
For at kunne sejle en båd betryggende og udvise godt sømandskab, skal man have lært at sejle i fornødent omfang. Og man skal også kende søens almindelige love. Kun praktisk kunnen og teoretisk viden i forening giver den nødvendige sikkerhed til søs.

Søens love og regler

De mange bestemmelser, der gælder for sejlere, omfatter egentlige søfartslove, sejladsforskrifter, farvandsoplysninger og sidst, men ikke mindst, de internationale søvejsregler.

Søfartslove

Søfartslovene omfatter bl.a. Søloven, Sømandsloven og Lov om skibes sikkerhed. I disse love og de dertil hørende bekendtgørelser kan man bl.a. læse:

På ethvet skib eller fartøj skal der være en fører, som har pligter og ansvar med hensyn til udrustning, forsvarlig sejlads og de ombordværendes sikkerhed.

Hvad fritidssejlere bør vide om søfartslove, bekendtgørelser osv. kan læses i hæftet *Søret for fritidssejlere*. Hæftet kan købes hos I. C. Weilbach & Co. A/S, i boghandeler og i de fleste bådudstyrsforretninger.



Lanterner i fritidsbåde skal være godkendt af Søfartsstyrelsen enten ved en typegodkendelse, så lanternen er mærket NP eller NK - eller ved at der følger et godkendelsescertifikat med lanternen.



Flaskegasanlæg skal være installeret efter ganske bestemte regler, som fremgår af de tekniske forskrifter på Søfartsstyrelsens hjemmeside (www.soefartsstyrelsen.dk).

Sejladsforskrifter

De mange bestemmelser, der gælder for søfarende, kan med et fællesord kaldes sejladsforskrifter. Der er 4 grupper, som fritidssejlere især bør have kendskab til:

1. De internationale søvejsregler, som gælder for alle skibsstørrelser, på alle have og i alle farvande, der har forbindelse med havene.

2. De nationale regler, som gælder for alle søfarende i visse danske farvande. Reglerne omfatter en lang række bestemmelser – bl.a. for sejlads igennem arbejdsområder ved bro- og tunnelbyggeri. Der er også bestemmelser vedrørende sejlads med vandscootere o. lign., der generelt er forbudt i danske farvande, med mindre et amtsråd har meddelt tilladelse til det inden for et nærmere angivet område.

3. Regler for sejlads i mindre farvandsområder, f.eks. på en fjord eller gennem en bro.

Disse tre ovennævnte regel-grupper fastsættes normalt ved bekendtgørelser. Reglerne offentliggøres i farvandsvæsenets ugentlige blad *Efterretninger for Søfarende* (www.frv.dk) og er helt eller delvist optrykt i forskellige bøger som f.eks. *Den danske Lods* (www.kms.dk – se nautiske publikationer) bind 1 og 2, *Den danske Havnelods* og *Fiskeriårbogen.* Bøgerne kan købes i boghandeler og skibsudstyrsforretninger.

4. Eventuelle særlige lokale regler for sejlads i havne, på søer, i åer eller nær kyster og strande.
Disse regler fastsættes af politimestre eller andre stedlige myndigheder og offentliggøres som regel kun lokalt ved opslag og skilte.
Af lokale regler og forbud kan f.eks. nævnes, at motorbåde i sommerhalvåret langs de fleste strande og kyster, inden for visse grænser, har forbud mod at sejle så stærkt, at de planer på vandet (speedbåds-sejlads). Samt at der endvidere findes badeområder, hvor al sejlads er forbudt.
Overtrædelse af sejladsforskrifterne kan medføre, at der bliver rejst tiltale med eventuel, efterfølgende straf – nøjagtig som ved overtrædelse af andre love og bestemmelser.

Farvandsoplysninger

For at kunne sejle sikkert er det også nødvendigt at have kendskab til dybdeforhold, strømforhold, afmærkninger, områder hvor ankring og fiskeri er forbudt eller frarådes, skydeområder hvor sejlads er forbudt, når særlige signaler vises, trafikseparerings, sejlruter for store skibe osv.
Sejler man kun i lokale farvande, kender man forholdene i området og kan bl.a. ved at tale med andre på havnen eller stranden få oplysninger om ændringer og nye regler. Men også når man sejler længere omkring i danske eller fremmede farvande, har man brug for en



viden om de lokale forhold i de forskellige farvandsafsnit. Den viden får man først og fremmest ved grundigt at studere søkortene over områderne og ved at læse farvandsbeskrivelserne. Man bør også være opmærksom på, at øer, holme og farvandsafsnit kan være udlagt som vildt- og naturreservater, hvor sejlads og ophold er forbudt. I bugter og fjorde kan der også være arkæologiske områder, hvor sportsdykning er forbudt. Den slags særligt fredede områder er normalt vist i danske søkort og omtalt i farvandsbeskrivelserne.

Søvejsregler

Færdselsreglerne til søs kaldes søvejsregler, og ligesom reglerne på land skal de forhindre, at der sker ulykker eller havarier.
Søvejsreglerne med kommentarer og illustrationer findes i hæftet *Søvejsregler*, der udgives af I. C. Weilbach & Co. A/S. Hæftet bør findes i ethvert større fritidsfartøj. Det fås i boghandeler og skibsudstyrsforretninger. Følgende uddrag af søvejsreglerne må være minimumsviden for en ejer eller fører af en fritidsbåd:



UDKIG

Der skal altid holdes udkig med både øjne og ører. Det er især vigtigt at bemærke for sejlere, der bruger automatisk styreanordning (autopilot, vindror mv.) og for førere af speedbåde.

ANSVAR

Både ejer, fører og mandskab kan gøres ansvarlige for eventuelle følger af ikke at overholde søvejsreglerne.



FART

Ethvert skib skal altid gå med sikker fart. Det betyder, at der kan stoppes selv for en uventet hindring. Sigtbarhed, overskuelighed, trafiktæthed og hensynet til andre er kun få af mange faktorer, der afgør hvilken fart, der er sikker fart.

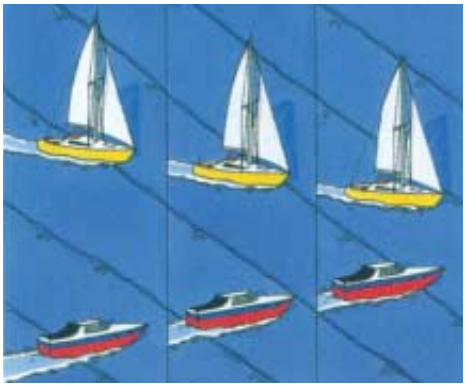

VIGEREGLER

Hvis der er fare for sammenstød mellem to skibe, skal det ene vige for det andet - klart og tydeligt og i god tid. Fare for sammenstød er der, når retningen (pejlingen) til et andet skib som nærmer sig, ikke forandrer sig kendeligt. Se eksempler på vigeregler på næste side.

Eksempler på vigeregler





SEJLBÅD MØDER SEJLBÅD

Hvis bådene har vinden ind på modsatte sider, skal den båd, der har vinden ind på bagbords side, gå af vejen.

Har bådene vinden ind på samme side, skal den båd, der er til luvart, gå af vejen for den der er i læ.





MOTORBÅD MØDER MOTORBÅD

Hvis bådene stævner lige mod hinanden, skal de begge dreje til styrbord.

Hvis kurserne skærer hinanden, skal den båd, der har den anden om styrbord, gå af vejen og så vidt muligt undgå at gå foran den anden båd.

I havneløb, snævre farvande og trafikseparingerer må mindre skibe og både ikke vanskeliggøre passagen for de større skibe.
Fritidssejlere skal vise hensyn over for erhvervstrafikken. Derfor skal en fritidssejler altid tænke på, at situationen, hvor et fritidsfartøj og et stort skib kommer i nærhenden af hinanden, tager sig meget forskelligt ud set fra et lille fartøj og set fra styrehuset i store skibe. På et stort skib har man ikke nogen mulighed for at vurdere, hvilke hensigter fritidsfartøjet har, og hvilke manøvrer det har til hensigt at foretage. Derfor skal føreren af et fritidsfartøj så vidt muligt tilrettelægge sin sejlads sådan, at faren for sam-

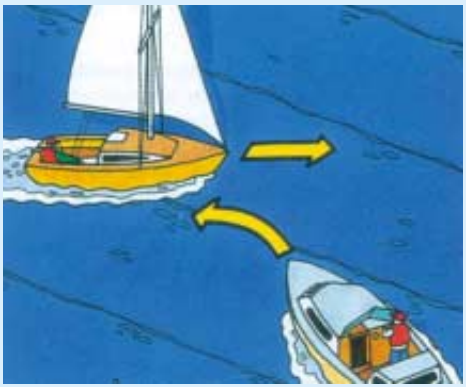

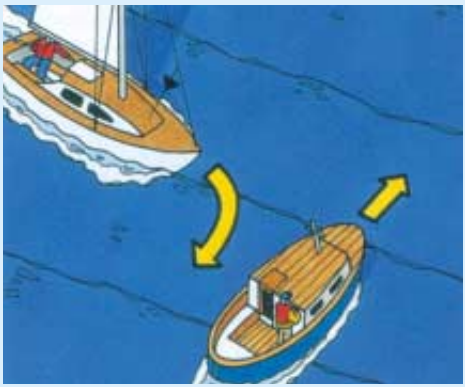

MOTORBÅD MØDER SEJLBÅD

Motorbåde skal gå af vejen for sejlbåde (motor viger for sejl).

Både som går for både sejl og moter, skal følge reglerne for motorbåde.





OVERHALING M.M.

Uanset de førnævnte regler skal den båd, der overhaler, gå af vejen.

Både motorbåde og sejlbåde skal gå af vejen for robåde - og for skibe, der fører særlige signaler eller lanterner, der fortæller, at disse skibe ikke kan eller har vanskeligt ved at manøvrere.

menstød ikke opstår, og vigereglen derfor ikke kommer til anvendelse. Når det gælder de nye højhastighedsfærger (katamaranfærger o.lign.), er situationen imidlertid en anden. Disse skibe sejler så hurtigt, at det kan være vanskeligt at bedømme, om der er tid og plads til at vise det hensyn, som ellers er generelt gældende. Derfor skal fritidsfartøjer ved et møde med en højhastighedsfærge fortsætte deres normale sejlads under hensyn til de almindelige vigeregler, der er angivet i de internationale søvejsregler – og desuden være opmærksomme på færgernes bølger.

Lanterner og dagsignaler

Man skal kunne se andre og selv kunne ses. Derfor skal alle skibe og både fra solnedgang til solopgang og om dagen, når det er usigtbart vejr, vise skibslys (lanterner). Bestemmelser herom indeholdes i søvejsreglerne. Lanterner skal være lovlige, og det er de kun, hvis de er typegodkendt (godkendt af et EU land), eller har et certifikat, der er godkendt af Søfartsstyrelsen. Også lyskilderne i elektriske lanterner skal være godkendt.
Der er forskellige typer lanterner (f.eks. sammensat side- og agterlanterner og sammensatte sidelanterner) og de skal være anbragt, så de lyser nøjagtigt i bestemte vinkler.
Det er bådens fører, der har ansvaret for, at lanterneføringen er korrekt.

Lanterner i både der er let

Fig. 1, 2 og 3: Motorbåde og sejlbåde, der også går for motor (længde under 12 meter).
Toplanterne, synlig mindst 2 sømil. Højde mindst 1 meter over sidelanterner. Sidelanterner, synlig mindst 1 sømil. Agterlanterne, synlig mindst 2 sømil. Er bådens længde under 7 meter og den maksimale fart 7 knob, er det dog nok at vise et hvid lys, der er synligt hele horisonten rundt. Er det praktisk muligt, skal der føres sidelanterner. Det tilrådes, at kun joller benytter sig af undtagelsesreglen.

Fig. 4, 5, 6, 7 og 8: Robåde og sejlbåde der kun sejler for sejl (længde under 20 meter).
Sidelanterner, synlig mindst 1 sømil. Agterlanterne, synlig mindst 2 sømil. Lysene kan føres i en sammensat lanterne på mastetoppen. Hvis en sejlbåd med sammensat lanterne i mastetoppen også kan sejle for motor, skal den endvidere have særlige sidelanterner og hvidt toplys.
Er bådens længde under 7 meter, og er det ikke praktisk muligt at føre de nævnte lanterner, skal der vises et hvidt lys (lanterne eller elektrisk lygte). Hovedreglen er altså, at også både under 7 meter skal føre rigtige lanterner. Kun, hvis det slet ikke er muligt, er det nok med en lygte. At lyse på sejlene er også en god metode, når man vil ses.

Fig. 9: Både, der ikke er under kommando.
2 røde lanterner lodret over hinanden, synlige mindst 2 sømil hele horisonten rundt. Gør båden fart, føres også sidelys og agterlys. Om dagen skal føres 2 sorte kugler lodret over hinanden. Dette er kun påbudt for både på 12 meter og derover, men det tilrådes at også mindre både fører disse lanterner og kugler, hvis de ligger hjælpeløse i et farvand, hvor der sejler større skibe.

Fig. 10: Både til ankers
Ankerlanterne, synlig mindst 2 sømil hele horisonten rundt. Om dagen en sort ankerkugle. Hvis bådens længde er under 7 meter, er ankerlanterne og kugle kun påbudt, hvis båden ligger for anker i eller nær et snævert farvand, eller hvor andre skibe normalt sejler.

Grundstødte både skal vise samme lanterner som både til ankers og både, der ikke er under kommando. Om dagen skal der vises 3 sorte kugler. Både under 12 meter er ikke forpligtet til at føre disse lys.

Både, der går for både sejl og motor skal om dagen, forude hvor det ses bedst, føre en sort kegle med spidsen nedad.

TYPEGODKENDTE LANTERNER TIL BÅDE UNDER 12 METER FÅS I TO STØRRELSER

Lille: Linseradius min. 20 mm. Linsehøjde min. 20 mm. Kun godkendt til brug i indre farvande (søer, fjorde, kanaler, mm.).
Stor: Linseradius min. 35 mm. Linsehøjde min. 60 mm. Til brug i alle farvande.

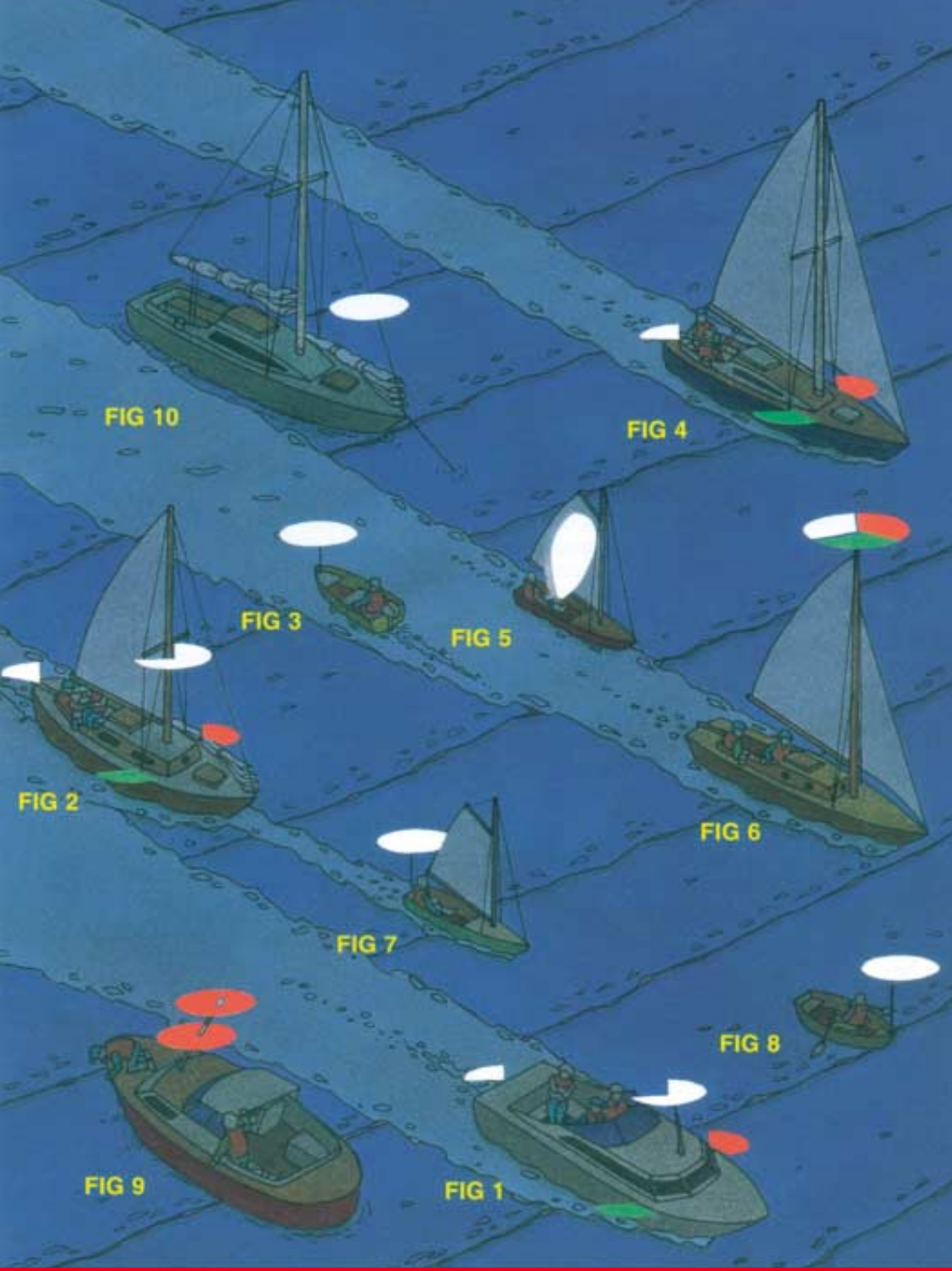

Der er forskellige typer lanterner (f.eks. sammensat side- og agterlanterne og sammensatte sidelanterner) og de skal være anbragt, så de lyser nøjagtigt i bestemte vinkler. Det er bådens fører, der har ansvaret for, at lanterneføringen er korrekt.



Når en dykker er ude, skal der fra båd eller bøje vises signalflaget A - enten som en plade eller som et udspilet flag. Signalet skal have en højde på mindst 1 meter og være belyst om natten. Dykkersignalet skal passeres med forsigtighed – dvs. i god afstand og så vidt muligt med stoppet skrue.

Lydsignaler

Man skal kunne høres af andre og selv kunne høre andre. Både på 12 meter eller derover skal have en fløjte (mekanisk sirene) og en klokke. Både under 12 meter er ikke forpligtet til at have disse lydgivere, men hvis de ikke har dem, skal de kunne give effektive lydsignaler på en anden måde – f.eks. med en trillefløjte, et tudehorn, en gong-gong eller en gryde.

Manøvre- og advarselssignaler

Manøvresignaler er kun påbudt for maskindrevne skibe, når de er i sigte af hinanden. En kort tone varer ca. et sekund. En lang tone varer 4-6 sekunder. Hvor det er formålstjenligt, kan de korte signaler også blinkes med en lygte.

1 kort tone (·)
Jeg drejer til styrbord.

2 korte toner (··)
Jeg drejer til bagbord.

3 korte toner (···)
Jeg bakker med maskinen.

Mindst 5 korte toner (·····)
Advarselssignal til en anden båd, som f.eks. har vigepligt, men som ikke ser ud til at ville vige. Signalet kaldes også Vågn op eller Skrub af signalet.

En lang tone (-)
Her kommer jeg. Dette signal skal afgives, når et skib nærmer sig en krumning i et løb eller et havneindløb, hvor andre skibe kan være skjult af mellemliggende hindringer. Skibe på den anden side af krumningen eller havnemolen skal svare med samme signal.

Tågesignaler

Skibe, der er let, skal afgive tågesignaler mindst hvert 2. minut.

Motorbåde og sejlbåde, som også går for motor: Når de gør fart: 1 lang tone (-). Når de ligger stoppet i vandet: 2 lange toner (--).

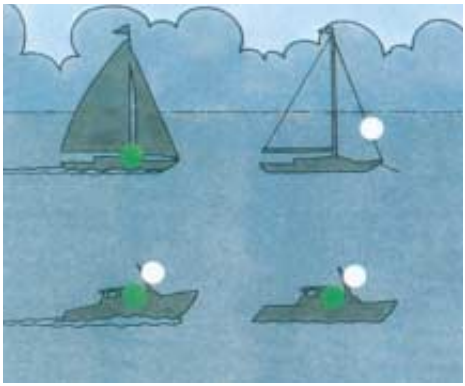

Sejlbåde og både, der ikke kan manøvrere: 1 lang og 2 korte toner (-···).

Både til ankers: Ringe hurtigt med en klokke i ca. 5 sek. mindst hvert minut. Hvis både under 12 meter ikke har en klokke, skal der gives et andet tydeligt signal (gong-gong eller gryde).



Det er dårligt sømandskab og ofte farligt at gå tæt rundt om et molehoved med stor fart, når der ikke er overblik til den anden side af molen.

Nødsignaler



Langsom hævning og sænkning af udstrakte arme.



Orangefarvet røgsignal.



Røde raketter, håndblus eller fald-skærmsblus affyret ét ad gangen.



Signalflagene NC.



Udtalt brug af fløjte eller tudehorn.



Mobiltelefon - ring 112 (Begrænset rækkevidde)



Et firkantet flag med en kugle (eller noget, der ligner en kugle) over eller under flaget.



Flammer ombord i skibet (f.eks. brændende klude).



Det radiotelefoniske nødsignal MAYDAY: Over VHF på kanal 16.

● ● ● ▬ ▬ ▬ ● ● ●

Morsesignalet (SOS) = 3 korte, 3 lange og 3 korte signaler, der kan afgives med lys eller lyd.

Når et skib er i nød og behøver hjælp, bruges søvejsreglernes internationale nødsignaler. Ved nød forstås en situation, hvor menneskeliv er i fare, eller hvor situationen kan udvikle sig faretruende. Det er bådens fører, der afgør, om det er nødvendigt at bruge nødsignaler. Når andre skibe og personer på land observerer et nødsignal, skal de søge at hjælpe eller alarmere andre. Misbrug af nødsignaler er dårligt sømandskab og straffes.

Opmærksomhedssignaler



Der kan f.eks. viftes med en tovende = jeg ønsker bugsering.



Hvide eller grønne raketter.

Eller følgende ét-bogstavs-signaler fra den internationale signalbog:

Signalerne kan gives med signalflag, lys (lygte) eller lyd (fløjte eller tudehorn).





F ..▬. Jeg er ikke manøvredygtig. Sæt jer i forbindelse med mig.

K ▬.▬ Jeg vil gerne i forbindelse med jer.





U ..▬ Du stævner mod fare. Signalet kaldes også Uha!

V ...▬ Jeg behøver hjælp!



O ▬▬▬ Mand over bord!



Hvis et skib uden at være i nød ønsker hjælp eller at få kontakt med andre, kan det ske ved hjælp af et hvilket som helst signal - bare det ikke kan forvekses med et nødsignal eller søvejsreglernes andre signaler. Signnalerne kan gives med signalflag, lys (lygte) eller lyd (fløjte eller tudehorn). Endelig kan der naturligvis tilkaldes assistance over radio (VHF) eller mobiltelefon.

